

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Реформация и революция са понятия, които маркират страните на едно напрегнато противоречие, с чиято помощ се опитваме да мислим модерността, с което поколенията на модерната епоха се опитват да постигнат разбиране за самите себе си и за характера на обществения живот, който водят и искат да управляват.

През есента на 2017 година се отбелязват две кръгли годишнини: 500-та от началото на Реформацията – отпечатването и оповестяването на 95-те тези на Мартин Лутер и 100-та от избухването на Социалистическата революция в Русия. Това случайно съвпадение усилва смисъла на двете световни събития, кара ги да оживеят в гънките на паметта, сблъсква ги по неочакван начин и е повод за актуалната им преценка, за равностметка на ефекта от проекциите им върху настоящето.

Разбира се, че всеки от двата обществени прелома има собствено и самостоятелно място в календара на честванията, крайните резултати от двата проекта изглеждат несъвместими по своята успешност и приемливост. Допустимо ли е тогава смесване на перспективите, в които те се реконструират и осмислят?

Все пак, напрежението в двойките по-абстрактни понятия „революция – еволюция“ или „революция – реформация“ са неизбежна част от арсенала на социалните и хуманитарни науки. Те ще продължат да се шлайфат едно с друго и без посредничеството на юбилейни съвпадения. Защото носят в себе си и дават израз на разбирането за прогрес и регрес, на въпроса за радикалното действие и на усета за криза, на изкушението от премахването на авторитети и от разбиването на всякакви граници, на копнежа и надеждата за съвсем друг живот на хората, осъществим със собствени средства.

Оглеждането една в друга на Реформацията и на Революцията от 1789 г. е традиционна тема за мнозина от авторите на XIX в. Постепенно обаче, с умножаването на революциите, сравнението се премества изцяло в тяхното поле, а смисловият ресурс на реформизма се превръща в тяхното друго – онова, в което моментите на радикалност отдавна за изтлели. Причина за това е и тържеството на духа на секуларизацията, заключил Реформацията в тесните граници на църковната история, изтласкал спомена за нея в най-отдалечените периферии на общественото съзнание.

Ако приемем обаче, че днес живеем в постсекуларна епоха, не е ли това вече условие за нов поглед върху връзката между Реформация и Революция? Тогава съвпадението на годишнините ще е удачен повод да прочетем отново добре познати текстове от XVIII и XIX в., да открием неподозирани инспирации в размишленията на автори като Паул Тилих или Ернст Блох, или пък паралели в изкуството

◇
ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТ
РЕФОРМАЦИЯ И
РЕВОЛЮЦИЯ

◇
РЪКОВОДИТЕЛ:
ПРОФ. ДФН СТИЛИЯН
ЙОТОВ ЙОТОВ

◇
ДОГОВОР №: 80-10-237

◇
СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРОЕКТА:
АПРИЛ - ДЕКЕМВРИ 2017Г

◇
ОБЩА СТОЙНОСТ: 3395 ЛВ.

◇
ВИД:
ТЕМАТИЧЕН ПРОЕКТ
НАУЧЕН ФОРУМ

Като те са част от една традиция, в която мисленето на революцията показва особени напрежения с теологическото или с авангардизма. То е и подкана за търсенето на отговор във време на институционална изхабеност и криза, на възраждане на идеен фундаментализъм и на културна самобитност, на носталгия и тяга към консерватизъм.

Анализ на състоянието на научните изследвания по темата на проекта и актуалност на научната проблематика (до 1 стандартна страница)

След демократичните промени в България стана възможно да излязат на български език множество книги, съдържащи преводи на протестантски теолози, книги по църковна история, както и изследвания на революциите, освободени от диктата на идеологически принципи.

Във връзка със самите обществени промени от 1989 г. бяха проведени редица конференции, от една страна, прокаращи паралели с Френската революция, от друга, обявяващи разрыв с наследството на социалистическите, от трета, изтъкващи значението им за образец на опитите за промяна в арабските страни или в тези с традиционно и непосредствено влияние на Русия.

Проблемите с преработването на близкото миналото на вероизповеданията в България и на реакциите им спрямо предизвикателствата на съвременните морални и политически проблеми повдигнаха на свой ред темата за реформацията в други контексти.

Променената нагласа в общественото и научното съзнание относно еднозначността на секуларизирането завърна възможността за обсъждането на реформизма и на революцията като сравними модели на еманципиране, като смислови ресурси за оправдаване и обосноваване на (потребността от) процеси на структурна трансформация.

Цели на проекта

- да провокира общо мислене на разнородни събития, без да ги равнополага като тиражирани прояви на някакво недоволство в стила на постмодернизма;
- да постави на дневен ред връзката на Реформацията и на Революцията с Ренесанса и Просвещението;
- да предложи реалистично мислене за (ролята на) ключовите събития в осмислянето на историята, организацията на обществото, ръководството на индивидуалния живот.
- да способства за изграждането на трезва преценка за ролята и потенциалите, присъщи на моделите за радикална обществена промяна;
- да съдейства за преодоляването на еднозначната валидност на концептуалната рамка относно секуларизма в процеса на модернизиране;
- да се противопостави, от една страна, на технологизираните схващания за същността на колективното действие в исторически контекст, от друга, на неистовия стремеж за съхраняване на автентичност и парализиращ страх от реформиращо или революционно либерализиране.

Планираната в проекта основна цел – организирана на научна конференция „Реформация и революция“ – бе постигната напълно. Въпросната конференция се състоя на 17 и 18 ноември 2017 г. В нея представиха доклади двайсет участника, представители на три университета на други организации, както следва – от СУ: гл. ас. Димитър Божков, доц. Васил Видински, проф. Олег Георгиев, проф. Димитър Денков, проф. Стилиян Йотов, Валентин Калинов (докторант), проф. Георги Каприев, доц. Огнян Касабов, проф. Харалампи Паницидис, доц. Борис Попиванов, доц. Александър Сивилов (ист. фак.) Михаел Теофилов (магистър), доц. Владимир Теохаров, доц. Тодор Тодоров, проф. Калин Янакиев; от НБУ: доц. Йордан Евтимов проф. Христо Тодоров; от УНСС: гл. ас. Мартин Осиковски; на други организации: Вениамин Пеев, Иван Петрински. Конференцията премина в духа на оживени дискусии и размяна на мнения, при силен интерес от стана на публиката в залата и на медии.

2. Всички дейности, предвидени по проекта бяха изпълнени в срок. Членовете на работната група осъществиха поставените им задачи. Те, както и останалите участници в проекта представиха научните си резултати в предварителен вид навреме, което направи безпроблемна и публичната им презентация. Всички взеха активно участие по време на дискусиите. Конференцията и самият проект затвърдиха усещането, че колегията на катедра история на философията в СУ умее да работи в екип, да поддържа принципите за интердисциплинарна работа в университета и в научната общност, да организира форуми, фокусиращи вниманието на студентите, да утвърждава авторитета си в обществото.

3. Основната част от предвидените средства бяха изразходвани абсолютно точно съгласно предвидената програма. Друга част бе пренасочена от „публикуване“ за „редакция“ поради настъпили размествания в ангажиментите на участниците.

4. Навременното изготвяне на докладите, съдържащи резултата на индивидуалните изследвания, позволи включване на бъдеща печатна публикация в рамките на издателската програма на УИ „Св. Климент Охридски“ за 2018 г. Редакцията на текстовете се извършва в срок. Не малка част от резултатите по проекта бяха представени и на други форуми.

Изследователски задачи;

- изследване на нуждата, условията, закономерностите, възможностите и границите на радикалната обществена промяна;
- допустимост и недопустимост на сравнението между две реални световни събития, но и на два „идеални типа“, каквито са Реформацията от 1517 г. и Революцията от 1917 г.;
- преценка на историческата обвързаност и на трансисторическото значение на моделите на реформация и на революция;
- преценка на тяхната идеологичност и утопизъм;
- преценка на тяхната светогледна, институционална, обществена и историческа ефективност;
- каква е ролята на радикалните събития за развитието на моралното съзнание;
- каква е ролята на радикалните събития за изкуството и художествените практики.